

רבא אמר: פטור.

רבה בר אבוח: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב — כמאן?!? כמי סובר רב נחמן?

ומבאר הגמרא את מחלוקתם:

האם כאביי בלבד [שהרי לרבא המכבה אש שנטל מן המזבח לצורך מחתה ומנורה, על הארץ, פטור]?! (5)

היכא דכביי, אם כיבה אותן כאשר המחתה עדיין בראשו של מזבח, דכולי עלמא לא פליגי דחייב.

ומשנינן: אפילו תימא, אפילו תאמר שהוא סובר כרבא [שהמכבה אש מחתה ומנורה על הארץ פטור], עדיין אפשר לקיים את דברי רב נחמן שהמוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב:

כי פליגי — במה נחלקו? היכא דאחתיה אארעא, וכבייה. במקרה שהניח את המחתה על הארץ, וכיבה אז את הגחלים:

אבי אמר חייב, משום שעדיין אש המזבח הוא.

כי התב, המוריד גחלת לארץ — לא אינתיק למצותה, לא היה הניתוק מן המזבח לצורך מצוה אחרת, ולכן עדיין הגחלים נחשבים "אש המזבח" [והמכבה אותם חייב, כדברי רב נחמן]. (6)

רבא אמר פטור, שהרי כיון דנתקה מן המזבח והניחה על הארץ — נתקה מלהיות "אש המזבח" (4) [ולא נאמר בה עוד "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה"].

אבל הכא, המוריד אש מחתה ומנורה לארץ

והוינן בה: אלא הא דאמר רב נחמן אמר

המחתה התפזרו במתכוין, שהרי חתה גחלים במחתה של ארבעה קבין ועירה אותן לתוך מחתה של שלשה קבין. ומה שהתפזר אין בדעתו לאסוף. ובוה מודה אביי שכיון שניתק מן המזבח ניתק ממנו שם "אש המזבח". אבל אש המחתה והמנורה מדובר שהורידה לארץ בכלי ועדיין היא ראויה למצותה. ולכן היא עדיין חשובה "אש המזבח". עיין ביתר דבריהם [וראה לעיל מג ב הערה 8].

4. על פי רבנו אליקים [והריטב"א כתב שהפסוק "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" לא בא לחייב אלא שלא תכבה על המזבח עצמו. שאם כיבה אותה שם חייב].

5. הרי ההלכה כרב נחמן, ובכל מקום שנחלקו אביי ורבא הלכה כאביי [חוץ מיע"ל קג"ם כמבואר בבבא מציעא כב, ב ועוד].

לעיל מד ב שנינו, בשעה שהיה הכהן מערה גחלים [לקטורת] ממחתה של כסף למחתה של זהב היו מתפזרים לו קב גחלים, והיה מכבדן לאמה והיינו אמה של מים. כך פירש רש"י.

והקשו התוספות: לדעת אביי שסובר כאן שאפילו כאשר הגחלים הורדו מן המזבח לארץ, עדיין המכבה אותן חייב. אם כן איך הותר לכבדן לאמה ולכבותן?

6. על פי פירוש ר' אליקים הנ"ל הערה 4. וכן נראה מרש"י ד"ה אינתיק. ועיין ריטב"א.

ותירץ רבנו שמחה שאמה שהוזכרה שם אינה אמת מים, אלא מקום הוא. [רבנו אליקים לעיל מג ב פירש שהוא מקום במזבח].

עוד תירצו תוספות: הגחלים שהתפזרו מן